

5^{ος} ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

I. ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ 1.24–28, Συμβουλές για έναν ηθικό βίο

Στο έργο, που θεωρείται νόθο, παρατίθενται διάφορες πρακτικές συμβουλές του συγγραφέα προς κάποιον Δημόνικο για έναν ορθό και ηθικό τρόπο ζωής.

[24] Μηδένα φίλον ποιού, πρὶν ἂν ἐξετάσης πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενέσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε. βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν· ὁμοίως γὰρ αἰσχροὺς μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἐταίρους μεταλλάττειν. μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων, μήτ' ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων θέλε. τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἂν μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι προσποιῇ. [25] περὶ τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων ἀνακοινοῦ· μὴ τυχῶν μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσει, τυχῶν δὲ μᾶλλον αὐτῶν τὸν τρόπον ἐπιστήσει. δοκίμαζε τοὺς φίλους ἕκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἂν μὴ προσμένης τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς.

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ (G. Norlin, εκδ. 1980. Isocrates. I–III. Loeb Classical Library. Cambridge, MA: Harvard University Press· Λονδίνο: William Heinemann Ltd).

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

κέχρηται = έχει συμπεριφερθεί

πειρῶ (5^η σειρά) = να δοκιμάζεις

μὴ δεόμενος τὸ δεῖσθαι = ὅτι ἔχεις ἀνάγκη μὴ ἔχοντας ἀνάγκη

τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων = αὐτὰ που μποροῦν να ειπωθῶν ὡς ἀπόρρητα

μὴ τυχῶν = αν διαψευσθῶν οι ἐλπίδες σου

τὸν τρόπον = τον χαρακτήρα

αὐτεπάγγελτος = αυθόρμητα, οικειοθελῶς

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Να αποδώσετε στη Νέα Ελληνική γλώσσα το παραπάνω κείμενο, αξιοποιώντας τον βοηθητικό σχολιασμό που σας δίνεται.

ΜΟΝ. 20**ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

[24] Κανένα να μην κάνεις φίλο, πριν εξετάσεις πώς έχει συμπεριφερθεί σε παλαιούς του φίλους· διότι πρέπει να προβλέπεις ότι θα συμπεριφερθεί και σε σένα, όπως συμπεριφέρθηκε σε εκείνους. Να μη βιάζεσαι να γίνεις φίλος, αφού όμως γίνεις, να μένεις πιστός στη φιλία. Διότι είναι εξ ίσου απρεπές να μην έχεις κανένα φίλο (όπως) και να αλλάζεις πολλούς φίλους συχνά. Να μη δοκιμάζεις τους φίλους σου κατά τέτοιο τρόπο, που από τη δοκιμή αυτή να ζημιώνεσαι εσύ, ούτε όμως να θέλεις να έχεις φίλους που δεν τους έχεις δοκιμάσει. Αυτό, όμως, θα το κατορθώσεις, αν προσποιείσαι μπροστά τους ότι έχεις ανάγκες που δεν έχεις· [25] να ανακοινώνεις σε αυτούς ζητήματα που μπορούν να ειπωθούν ως απόρρητα· αν διαψευστούν οι ελπίδες σου, δε θα υποστείς από αυτό καμία ζημιά, αν όμως οι ελπίδες σου επιβεβαιωθούν, θα έχεις ασφαλέστερη γνώση του χαρακτήρα των φίλων σου. Να δοκιμάζεις τους φίλους στις δυστυχίες και στους κοινούς κινδύνους· γιατί τον μεν χρυσό τον δοκιμάζουμε στη φωτιά, τους δε φίλους (τους) διακρίνουμε στις ατυχίες. Θα τηρήσεις την καλύτερη στάση απέναντι στους φίλους σου, αν δεν περιμένεις εκείνοι να σου γνωρίσουν τις ανάγκες τους, αλλά αν αυθόρμητα τους βοηθήσεις, όταν οι περιστάσεις το επιβάλλουν.

2. α) Να συμπληρώσετε το σταυρόλεξο και, στη συνέχεια, να μεταφέρετε τις απαντήσεις σας με πεζά γράμματα και πολυτονικά στο τετράδιό σας.

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ

1. «Κάνεις» στα αρχαία.
3. Πολλά τα σοφά... των αρχαίων Ελλήνων· εδώ ένα στην ονομαστική.
4. Δύο δίχρονα.
5. Παρατατικός του ρήματος ἔχω.
6. ... πάση περιπτώσει.

ΚΑΘΕΤΩΣ

1. Τα τρία κακά, σύμφωνα με τον Μένανδρο, ήταν... γυνή και θάλασσα.
– Υποθέτει.
3. Αν έχεις ..., διάβαινε, λέει ο σοφός λαός. Εδώ το ρήμα στην προστακτική αορίστου.
4. Αναφορική αντωνυμία στο ουδέτερο γένος.
6. Δεν ... είδα, που ήρθες.

	1	2	3	4	5	6
1	Π	Ο	Ι	Ε	Ι	Σ
2	Υ					Ε
3	Ρ	Η	Τ	Ο	Ν	
4			Υ	Ι		
5	Ε	Ι	Χ	Ο	Ν	
6	Ι		Ε	Ν		

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΜΕ ΠΕΖΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΟΝΙΚΑ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ	ΚΑΘΕΤΩΣ
1. ποιεῖς	1. πῦρ – εἶ
3. ῥητόν	3. τύχε
4. υ, ι	4. οἶον
5. εἶχον	6. σε, σέ
6. ἐν	

MON. 5

2.β) Να εντοπίσετε στο κείμενο και να μεταφέρετε στο τετράδιό σας έναν (1) ρηματικό τύπο, ένα (1) ουσιαστικό, ένα (1) επίθετο, μία (1) αντωνυμία, ένα (1) επίρρημα, που διατηρούν αυτούσια και αμετάβλητη τη μορφή τους στα Νέα Ελληνικά(Μη λάβετε υπόψη τον τονισμό).

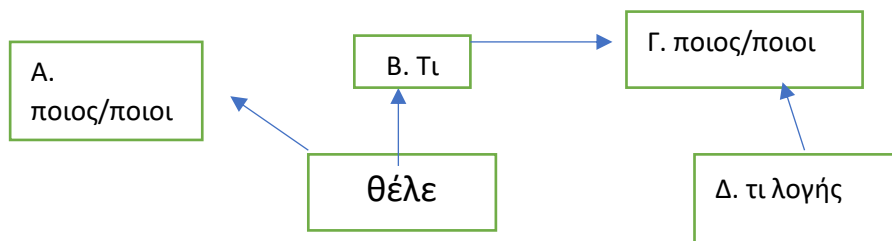
- εἶναι/ ἐπιστήσει/ δοκίμαζε/ τυχῶν
- σὲ/ ἐκείνους/ αὐτῶν
- φίλος/ πολλούς/ ἀπορρήτων/ ἄπειρος / αὐτεπάγγελτος
- βλάβης/ φίλων/ τοὺς φίλους/ τῶν ῥητῶν/ τῆς ἀτυχίας/ τῆς κοινωνίας/ δεήσεις/ εταίρους
- μᾶλλον/ βραδέως/ ἄριστα / ὁμοίως

MON. 5

3.α) Στην περίοδο «Μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων μήτ' ἄπειρος εἶναι τῶν ἐταίρων θέλε»:

α) να εντοπίσετε και να γράψετε στο τετράδιό σας τους όρους που ζητούνται στο σχεδιάγραμμα,

β) να τους χαρακτηρίσετε συντακτικά.

A. σύ : υποκείμενο του ρήματος θέλε

B. εἶναι : τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο του ρήματος θέλε

Γ. σύ : υποκείμενο του απαρεμφάτου, ταυτοπροσωπία

Δ. ἄπειρος : κατηγορούμενο στο υποκείμενο του απαρεμφάτου σύ

MON. 8

3.β) Στην περίοδο «Μηδένα φίλον ποιουῖ, πρὶν ἂν ἐξετάσης πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις», η δευτερεύουσα πρόταση «πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις» είναι:

- ειδική
- πλάγια ερωτηματική

Απάντηση: πλάγια ερωτηματική

MON. 2

4. ποιού, κέχρηται, γενέσθαι, διαμένειν, ἔχειν, μεταλλάττειν, εἶναι, τυχών, διαγιγνώσκομεν, αὐτεπάγγελτος Να συμπληρώσετε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με λέξεις της Νέας Ελληνικής (απλές ή σύνθετες) οι οποίες παρουσιάζουν ετυμολογική συγγένεια με τους αρχαιοελληνικούς τύπους που σας δίνονται.

α) Η (κατάχρηση) αλκοόλ έχει σημαντική επίπτωση στην υγεία μας.

β) Είναι τόσο κυκλοθυμικός, ώστε παρατηρούνται συνεχείς (αλλαγές) στη διάθεσή του.

γ) Ήταν σαφές ότι δεν είχε (επίγνωση) του κινδύνου που πιθανότατα θα αντιμετώπιζε, αφού αποφάσισε να ανέβει στο βουνό παρά την χιονοθύελλα που επικρατούσε.

δ) Κατά τη διάρκεια του ακτοπλοϊκού ταξιδιού απαγορεύεται η (παραμονή) των επιβατών στο χώρο στάθμευσης των οχημάτων.

ε) (Προσποιήθηκε) τον ανήξερο για το περιστατικό, για να αποφύγει τις πολλές ερωτήσεις από τους αστυνομικούς.

στ) Ο εισαγγελέας διέταξε τη διερεύνηση των (περιουσιακών) στοιχείων του κατηγορουμένου, προκείμενου να εξεταστούν και πιθανές άλλες παράνομες δραστηριότητές του.

ζ) Οι (αγγελιαφόροι) στην Αρχαιότητα υπήρξαν πρόσωπα ιερά και δεν επιτρεπόταν να τους βλάψει οποιοσδήποτε, όσο δυσάρεστα και αν ήταν τα νέα που μετέφεραν από τη μία πόλη στην άλλη.

η) Η κατάκτηση του χρυσού μεταλλίου στους Ολυμπιακούς Αγώνες υπήρξε η πιο (επιτυχημένη/ευτυχισμένη) στιγμή της αθλητικής του πορείας.

θ) Ο γάμος πραγματοποιήθηκε σε στενό (οικογενειακό) κύκλο.

ι) Η (συμμετοχή) των σχολείων της περιοχής στην εθελοντική δενδροφύτευση του Υμηττού υπήρξε πράγματι εντυπωσιακή.

5. Ποια είναι τα γνωρίσματα της πραγματικής φιλίας, σύμφωνα με το κείμενο;
Να αναφέρετε δύο (2) από αυτά. Θεωρείτε ότι ισχύουν στις μέρες μας;
Διατυπώστε την άποψή σας σε ένα κείμενο 150-200 λέξεων.

Σύμφωνα με το κείμενο, τα γνωρίσματα της πραγματικής φιλίας είναι :

- α) η πίστη / σταθερότητα στη φιλία
- β) εμπιστοσύνη
- γ) συμπαράσταση στα προβλήματα και στις δυσκολίες
- δ) βοήθεια χωρίς να στο ζητάει ο φίλος

Αναμένεται να αναφερθούν οι μαθητές σε δύο από τα παραπάνω και να διατυπώσουν την άποψή τους για τη διαχρονικότητα και τις διαφορές των γνωρισμάτων της πραγματικής φιλίας, σήμερα.

MON. 20

II. ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

A. Να επιλέξετε το σωστό γράμμα.

1) Ο χαρακτήρας της Ιλιάδας είναι:

- α. πολεμικός
- β. ειρηνικός

2) Ο διθύραμβος ήταν θρησκευτικό και λατρευτικό άσμα που τραγουδούσε ο ιερός θίασος των πιστών του:

- α. Απόλλωνα
- β. Διονύσου

3) Κύριο θέμα της Ιστορίας του Ηροδότου είναι η σύγκριση:

- α. Αθηναίων και Σπαρτιατών
- β. Ελλήνων και Περσών

4) Η «Ορέστεια» είναι έργο του:

- α. Ευριπίδη
- β. Αισχύλου

5) Τα «Ελληνικά» είναι έργο του:

- α. Θουκυδίδη
- β. Ξενοφώντα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Pierce – ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ Β'
ΑΘΗΝΑΣ

1.α, 2. β, 3.β, 4.β, 5.β

MON. 10

B. Να αντιστοιχίσετε τους αριθμούς της στήλης A με τα γράμματα της στήλης B.

A	B
1. Εκαταίος ο Μιλήσιος	α. ιστορικός
2. Ηρόδοτος	β. προσωκρατικός φιλόσοφος
3. Αριστοφάνης	γ. λογογράφος
4. Ευριπίδης	δ. τραγικός ποιητής
5. Ηράκλειτος	ε. ποιητής κωμωδίας

1.γ, 2.α, 3.ε, 4.δ, 5. β

MON. 10